Anul III — Orăștie, 13/25 Septemvrie 1897 — Nr. 38

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscripte nu sĕ înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele sĕ plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII: Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA Institutului tipografic „Minerva" în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sûnt a se trimite la adresa: „Minerva" institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Profesor necredincios.

Un caz interesant, ear' pentru noi Românii și mai ales pentru *părinții români*, plin de învĕțătură — s'a petrecut earăși.

Paal Gĕza era *profesor la gimnasiul unguresc al staturilor catolice,* în Brașov. Hotărît sĕ se căsătorească, el a mers cu mireasa la matriculantul civil și a încheiat contractul «legal», *dar' la biserică nu s'a mai dus,* ci s'a socotit «căsătorit», și-a dus nevasta acasă și a urmat cu «profesoratul».

Dacă într'atâta rĕmânea lucrul acesta, ar fi fost o zdravănă palmă dată bisericii catolice, celei ce și ea cu apostolească rîvnă a luptat contra nouelor legi politice-bisericești, și dată chiar de un profesor ce stă în slujba acelei biserici, la un gimnasiu susținut de ea.

Asta nu sĕ putea. Contra profesorului, la cererea însuși Episcopului Mailáth, s'a întrodus cercetare a cărei sfîrșit a fost, *că el a fost lăpĕdat din slujbă pentru-că a trăit într'o căsătorie încheiată numai la slujbașul civil,* căsătorie ce poate fi înaintea judecătoriilor țerii «legală», dar' înaintea bisericii rĕmâne totdeauna *nelegiuită,* imorală.

Asta s'a întêmplat în luna de față, pe la început.

Și nu sĕ află nici printre foile ungurești «liberale», care sĕ se ridice contra judecății aduse asupra «liberalului» profesor, ba cele mai mult ori mai puțin aproape de biserică, laudă chiar pedeapsa ce i-s'a aplicat.

Noi, mai vêrtos ca ori-cine, aflăm că *numai așa* au putut purcede mai marii bisericei, tată de profesorul necredincios.

Dar' altul e cuvêntul pentru care noi stăm de vorbă aci, și încă la loc de frunte, asupra acestei întêmplări.

Ca sĕ dovedim adecă, încă și încă odată, aceea ce mulți părinți români nu înțeleg: *deosebirea cea mare între școlile maghiare și între cele ale noastre românești!*

Am scris de repețite-ori articli asupra acestui lucru, *spunênd că școalele noastre stau mult mai presus în privința bunei creșteri, decât cele strĕine,* și am îndemnat pe părinții români ca la școlile românești sĕ-'și dee, întrucât numai pot, pe copii, și nu la cele strĕine, *căci altul e duhul în care cresc ei în școlile române și altul în cele strĕine!*

In cele românești ei sĕ cresc în temere de D-zeu, în alipire la biserică și dragoste pentru deaproapele; în cele strĕine în duh «liberal», în *ură* pentru ceea-ce nu e pe placul pintenilor ungurești, și în alte sentimente de felul acesta.

Cazul cu profesorul dela Brașov e plin de învĕțătură: Dacă un profesor, care e în slujbă la un gimnasiu susținut *de biserică,* și încă de biserica catolică cea cu disciplină aspră, e totuși atâta de puțin temĕtor de D-zeu și atât de fără iubire pentru biserica sa, că nici de frica disciplinei, nici de rușinea lumii macar, nu sĕ duce și la sfântul altar cu mireasa lui, pentru-că nu dă, sĕ vede, nimic pe biserică și pe formele ei, ba poate o ureşte chiar — *cum vor fi, rogu-te, ceialalți profesori, calvini, reformați, de toate felurile, de pe la gimnasiile de stat, unde duhul bisericei e și mai strĕin și de nimenea ocrotit?*

Cum? Dar' nu vedem în toate zilele cum? Ei sûnt cu trup și suflet numai «oameni de lume» în înțĕlesul cel mai neplăcut lui D-zeu, al cuvêntului! Oameni cari rîd de fețe sfințite și de cruci de pe biserici și cari sĕ rușinează sĕ-'și facă și ei (de-'s catolici ori orientali) sĕmnul crucii!... Și poftiți și vĕ uitați numai și la *tineri români* ce studiază pe la astfel de școli, că le e greu, au par'că fiori de sfială, când sûnt într'o societate românească unde sĕ zice o rugăciune și sĕ face o «cruce»... Da, acuși îi «genează» pe domnișori acest lucru, și dacă nu mai pot, sĕ scapă de el. Pentru-că — *așa e duhul în care sûnt crescuți în școlile lor ungurești!...*

Și vai de societatea omenească, vai de binele și fericirea țerii, când toată inteligența lui va fi străbătută de duhul creștinesc al profesorului lăpĕdat dela gimnasiul catolic din Brașov, și de duhul tinerilor ce sĕ sfiesc a-'și face cruce!.. Inimi reci și pustii vor bate în acele pepturi și peste putință de-a cuprinde și sălășlui întrînsele un simțĕmênt mai nobil. Și de 'ndată ce asta așa este, miserabile vor fi temeiurile pe care va sta toată societatea, și țara întreagă; «panama»-uele de toate felurile ivisevor pretutindenea ca bureții cei rĕi, până o vor nimici!

Părinților cu durere de inimă pentru fii vostri, feriți-'i de-a cădea în vêrtejul acestui duh al perzării!

Împĕratul Germaniei la Pesta.

Ungurii au zile de «sĕrbătoare»!.. Din prilegiul venirii Impĕratului Wilhelm II în Pesta, ei au fost lingușiți mult, încât azi sûnt beți ca de ceva spirt fascinant.

Mai multe foi din Germania, ca sĕ însoțască și sĕ pregătească spre bine primirea Impĕratului lor, au scris la adresa Ungariei și a poporului unguresc în deosebi, laude de într'adevĕr te miri de unde le-au scos.

E însĕ și câte-o foaie maghiară mai trează. De pildă «Alkotmány» vorbind de laudele ce foile nemțești le aduc Ungariei, o spune verde că nu le crede, *că acelea, zice, nici nu-'s scrise de însăși acele foi, ci-'s tricluite în Budapesta de «liberalii» unguri și trimise acolo sĕ le publice, poate pentru bună plată!*

In Pesta însași apoi, prostii cu carul!

Un gazetar bĕtrân neamț, el spune că e cel mai bătrân gazetar din Berlin, a ridicat la o adunare a gazetarilor străini cu cei din Pesta, un păhar de vin cu o vobire în care a spus că: închină pentru cel mai frumos oraș din Europa, pentru — Budapesta!

Și gazetarii Unguri atât de dulce gidiliți, își ieșau din piele. Dar' cine nu vede în gazetarul neamț pe omul șiret, care știe sĕ tragă paiu dulce prin gura celor ușor de amăgit, — căci altfel ar trebui sĕ-'l socotim foarte mărginit pe Neamț, ori apoi că n'a fost tocmai cu capul limpede în clipa aceea, dacă am crede că el a și crezut ce-a spus, că adecă Pesta ar fi cel mai frumos oraș din Europa ??!!

Impĕratul Germaniei i-a măgulit și el pe Unguri în vorbirea sa dela prânzul de gală.

M. S. Impĕratul nostru închinând, și-a arĕtat bucuria că îl poate saluta pe capul puternicei Impĕrății vecine ca oaspe al Seu, și că pretinia și legătura dintre statele lor e așa de bună. Vorbire scurtă, cumpănită și deamnă.

Impĕratul Germaniei însă s'a aieptat, într'o vorbire «exabrupto», spunênd că primirea ce i-a făcut-o Budapesta aproape l'a buiguit, și în

---

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI"

La plecare.

Tu pleci?... Iubita mea, te du cu bine,
Cu bine sĕ te 'ntorci, fermecătoare!
Tu pleci... dar' știi că inima mea moare
Când nu te vĕd, când nu te-aud pe tine.

Tu vei vedea câmpii scăldate 'n soare,
Umbrișuri, munți și văi de farmec pline.
O, cât ași vrea sĕ mai gândești la mine,
Sĕ-'mi scrii din când în când câte-o scrisoare!

Câte-o scrisoare dulce, mĕrunțică,
Tot sufletu-'mi, cetind-o, sĕ tresară,
Vrăjit de ea, s'o învĕț pe dinafară...

Un șuer! — Pleci... Intinde-'mi mâna-ți mică
S'o string la pept cu jale, dor și frică
. . . . . .
Adio tu, vis blând de primăvară!

Const. Z. Burdugan.

LILI.

I.

Tu sosești din câmpii, scumpă Ninon, din câmpiile cu miros plăcut și cu orizonturi largi.

Tu nu ești atât de proastă ca sĕ te închizi în vre-un cazin, pe malul unei stațiuni de băi de mare. Tu te duci unde nu este mulțime, te bagi în boschete, în plina Burgundie.

Colțul unde șezi este o căsuță spoită cu var, ascunsă ca un cuib între arbori.

Gurița ta este dulce — și mĕ prind că eri chiar mâncaseși fragi... Tu alergi prin soare, te pîrlești, dar' petreci, ești veselă de frumseța naturei.

Ce vei face tu în Decemvrie viilor? Te vei plictisi; tu nu ești din acele femei cari iubesc balurile și viața sgomotoasă.

Scumpa mea, îți aduci tu aminte de balul la care te-am dus într'o seară? Aveai brațele goale și tremurai de frig.

Era celd în sala de bal, tu ai stat retrasă, și seara, când ne-am întors, mi-ai zis, arătându-'mi buchetul de flori veștede:

— Privește aceste biete floricele. Voiu muri ca ele dacă voiu trăi în aerul cald al balurilor.....

II.

Intr'una din rarele zile frumoase pe care primăvara ni le dă, mĕ dusei sĕ respir aer mai curat în grădina Tuileriilor, stând pe bancă la umbra bĕtrânilor castani.

Grădina era aproape goală; privirea îmi fu atrasă de o fetiță blondă, îmbrăcată admirabil, avênd o rochiță albă, cum numai Parizielele știu sĕ facă.

Era mică și mergea încet, studiindu-'și ea însași fiecare mișcare; era grațioasă și sfîrși prin a ieși în fața unui bĕtrân castan; după mai multe complimente ce le făcu marelui arbore, se retrase.

Era o femeiușcă în toată puterea cuvêntului. Am rĕmas uimit de măiestria ei în ceea-ce privește cochetăria. Nu avea șepte ani, și-'și știa minunat de bine meșteșugul de-afermeca...

Numai la Paris sĕ găsesc astfel de fete precoce cari cunosc «dantul» înaintea alfabetului.

Fără voie mi-am adus aminte de copiii din provincie, grași și bine făcuți, petrecând toată ziua prin năsip.

Dar' Lili, fetița de care spun, nu-'și va «strica» rochia «jucându-se»...

Lili salută mereu pe bĕtrânul castan, făcênd probe, ca și cum ar fi în fața unui domn oare-care, până de-odată o altă fată, tot gătită, îi ese înainte.

— Ai o rochie frumoasă, zise Lili.

— Ai vĕzut păpușa Terezei? are niște rufe strălucite.

— A d-tale este umbrela asta? e drăguță.

Lili era roșie ca o cireașă și făcea mereu la grații cu umbrela.

In acest timp un băețaș ca de opt ani trecu mândru, trăgênd o căruță, și era aproape sĕ lovească pe Lili.

— Ce brutal e băiatul ăsta! zise dînsa cu dispreț.

Și rîseră de micul mitocan.

— Privește fata asta, zise Lili arătând pe o altă copilă ce trecea, gândește-te, scumpă, este fata unui mic funcționar; proasta! crede că am sĕ-'i vorbesc!..

Am plecat rușinat, lăsând locul de pe bancă acestor copile degenerate.

III.

Ah! Ninon, Ninon! ia, te rog, pe aceste «domnișoare» cu tine la țară; vor deveni proaste ca gâștele, dar' viguroase ca tinerii arbori...

Când le vom lua de neveste, le vom învĕța ca sĕ ne iubească.

Vor fi destul de «savante», te asigur...

E. Zola.

această stare aduce cele mai mari laude naţiei cavalereşti maghiare, laudă milleniul lor, «fidelitatea» (?) cu care poporul maghiar sĕ adună în giurul iubitului seu rege, scoate la iveală vrednicia de-a fi spart stâncile la Porţile de fer, deschizênd drum negoţului european şi pe aci, că la numele de «*Zrinyi*» bate mai tare ori-ce inimă de german tiner, etc. (ca şi cum inimile germane n'ar avea la ce nume tresălta, decât la de cele — ungureşti!..)

Foile ungureşti însăşi descriind feţele ce făceau cei-ce ascultau această vorbire la care nu sĕ aşteptau, (că aşteptau sĕ fie o vorbire ca a M. S. Impĕratului nostru, diplomatică, cu indigitări la politica mare europeană, nu un simplu toast pentru Unguri), spun că cu cât Impĕratul vorbea mai departe, cu atâta roşau şi ei de ea, ear' M. S. Imp. Francisc Iosif încă sĕ vedea tot mai surprins, mirat, (foile ungureşti zic «emoţionat») de ce auzea..

Multe foi din Germania şi chiar din Viena, sĕ mină de acest toast împĕrătesc, ba până şi «Neue Freue Presse», bună pretină a Ungurilor, face îndreptări în ea, că, zice, M. S. Impăratul Germân a fi voit sĕ înţeleagă *totul* vorbind de *o parte*, că va fi voit doară sĕ aducă *Impĕrăţiei* laudele ce le-a adus Ungurilor singuri, cari sûnt doar' numai *o parte* din Impĕrăţie!...

Ear' alte foi mari şi serioase din Germania îl iau aspru la rĕspĕr pe tinĕrul Impĕrat, care ca sĕ linguşască pe aceia a căror oaspe e, îşi huleşte acuşi neamul şi poporul seu!

Dar' foile ungureşti nu vreau sĕ vadă că aşa e; ele bagă laudele în buzunar, închid ochii şi chiuie! Una însĕ («Magyarország») totuşi nu-'şi poate crede urechilor şi sĕ întreabă: «*Oare nu e nălucire că astfel de cuvinte fărmecăte rĕsună în castelul de Buda?*».. şi-apoi ear' sĕ aruncă ameţită în hora cu celelalte, cântând ca în vis...

Sûnt bete, ca peştii frumoşi în susul cărora s'a aruncat hrană ce sĕ-'i ameţească, ca cu atât mai uşor sĕ-'i poată prinde...

Pentru noi.

Soartea noastră, a Românilor de sub stăpânire ungurească, soarte care numai de pismuit nu e, pare că începe sĕ mai mişte ear' unele inimi de-ale fraţilor nostri din România liberă.

E într'adevĕr puţin încuragiatoare astăzi pentru lupta noastră naţională, ţinuta rece, nebăgătoare în seamă care ni-o arată de vre-o doi ani marea obşte de dincolo, încât trebue sĕ ai o hotărîre de fer întru susţinerea naţionalităţii, ca sĕ nu slăbeşti vĕzênd această decădere, urmată după un period de însufleţire foarte înaltă.

Ungurilor le-a dat şi mai mult curagiu faptul acesta, şi ei, când noi am mai slăbit oare-cum atacurile contra lor, şi-au încordat şi mai şi puterile pentru a ne isbì şi a ne strînge în pantele de maghiarisare.

Intre astfel de împregiurări ne pare bine când azi vedem, că interesul, grija, fraţilor nostri de dincolo, începe par'că a reînvia pentru noi, poate chiar provocat prin «avêntul» ce şi-'l dau Ungurii contra noastră. Incep anume sĕ se ridice earăşi voci în foile din Ţară, de-ocamdată nu prea multe şi nu prea dese, dar' sĕ nădĕjduim că vor urma şi celelalte, scriind despre stările noastre de aici şi câte avem sĕ îndurăm dela Maghiari. „*Drapelul*" din Bucureşti, spre pildă, doar' cea mai serioasă dintre ziarele politice de dincolo, organ redactat de bărbaţi de frunte din partidul liberal, scrie de curênd un frumos articlu pentru noi, arĕtând ce nebune sûnt sforţările Ungurilor de-a încerca ei acum în acest timp al redeşteptării naţiunilor, ceea-ce alte popoare au cercat în alte vremuri mult mai întunecate, şi n'au isbutit, sĕ desbrace adecă de naţionalitatea lor pe alt popor, şi îi sfătueşte sĕ-'şi revie la idei mai bune. „*Opinia*" din Iaşi, vĕzênd că azi duhul naţional la noi aci, mai numai prin foi îl mai putem hrănì, că aşadar' mare şi sfântă e chemarea foilor noastre româneşti din aceste părţi, îndeamnă cu toată căldura şi publicul din România se aboneze, spriginindu-le astfel, foile române din Ardeal şi Ungaria. „*Liga*" încă va sĕ se pună pe mişcare mai tinerească ear', şi îşi învită secţiile la lucrare, ear' organul ei, „*Liga Română*" scrie studii multe şi bune asupra mersului luptei noastre naţionale, urmărindu-o în toate ale ei mişcări.

Şi aşa mai departe.

Bine ar fi, dacă, chiar ca un rĕspuns la cutezanţa şi înfoiarea ungurească, care în timpul de faţă a ajuns de ameţeşte pe toţi «patrioţii» cu nădejdi, că «mare» e viitorul lor şi că această ţară e şi voia «celor de sus» sĕ se prefacă în ţară curat ungurească, — fraţii nostri de dincolo ar arĕta şi ei un mai bun interes pentru noi şi ni-ar spriginì în chip mai simţit lupta de apĕrare contra acestor cutropitori.

O vorbă mare.

„*Es muss in Allem die Nationalität gewährt werden!..*"
(*In toate trebueşte păstrat caracterul naţional!..*") **Vilhelm II.**

Împĕratul Germaniei în timpul şederii sale în Pesta, a vizitat şi locurile mai însĕmnate, zidirile mai de frunte, musee, operă, noul parlament, etc.

Om ce pare că voeşte cu ori-ce preţ sĕ se facă foarte «popular», Impĕratul german vorbeşte mult în dreapta şi în stânga, şi face adesea complimente foarte-foarte...

Când a visitat însĕ museul technologic din Pesta, a vĕzut acolo multe lucruri cari de departe sĕ vedea cu nu-'s ungureşti, ci-'s producţii străine adunate de prin alte ţeri, şi prea puţine pe cari sĕ se vadă pecetea, trăsăturile deosebite care sĕ le arate că sûnt maghiare. Ear' fiindcă ori-ce lucruri ce le păstrezi *ca naţiune* în musee naţionale şi te fălești cu ele, numai întru atâta au vre-o valoare, întrucât poartă întrênsele ceva *deosebit naţional,* Impĕratul, aşa ca în treacăt, le-a zis conducĕtorilor museului: „*Trebueşte în toate păstrată naţionalitatea*".. (dacă e adecă sĕ aibă lucrurile vre-un preţ!). Şi Impĕratul a zis prin asta o vorbă mare, pe care noi cei mici de mult, de mult, o tot repetăm şi o propoveduim, şi acum de nou o scoatem şi noi la iveală, când ea a rĕsunat şi de pe buzele unui Impĕrat într'o clipită festivă, când luarea aminte a tuturor era îndreptată asupra lui. Şi el atunci a rostit acest adevĕr! Vorbele lui voim sĕ le auzim şi noi, şi dela noi sĕ le audă mai departe şi poporul nostru, şi sĕ le înţeleagă încă mai pe larg, mai frumos decum s'a fi gândit în clipa aceea însuşi rostitorul lor! El s'a gândit la lucrurile din museu, reci, moarte. Noi însĕ întindem înţelesul, şi zicem: nu numai la lucrurile moarte, la obiectele de museu, «*trebueşte în toate păstrată naţionalitatea*» — **ci ou atât mai vêrtos la cele vii, la oameni, la popoare, în familie, în viaţa socială, în şcoală, în biserică, în tot, în tot!** — *căci numai aşa au şi acestea toate, şi omul, vre-un preţ!*

Ungurii, ameţiţi de laudele ce li s'au făcut cu o risipă nepolitică, iau vorbele Impĕratului ca un agì pentru ei, ca o îmbărbătare, ca sĕ lucreze în ruptul capului pentru a pune pecetea naţionalităţii lor pe toţi şi pe toate în această ţeară. Dar' tare greşesc. Impĕratul germân i-a lăudat pe ei că-'s rĕsboitori şi sĕ pun cu trup cu suflet întru apĕrarea neamului lor şi pentru întărirea lui, asta e adevĕrat, dar' din asta nu sĕ poate trage înţelesul, că ar dorì ca ei sĕ nimicească tot ce e nemaghiar prefăcênd în maghiar! Nu, căci ...„*trebueşte în toate păstrată naţionalitatea*", — e vorbă frumoasă, sfat înalt, pe care tot aşa ni l'ar da şi nouă de-ar avea prilegiu sĕ ne visiteze vre-o exposiţie, vre-un muzeu ceva, şi pe care tot aşa ar trebui acelaşi Impĕrat sĕ-'l dee şi... Polonilor sei din Posen şi celorlalte neamuri cu care are de lucru...

PACEA LUMII

Pace între Grecia şi Turcia.

In urmă, după atâta trăgănare, s'a încheiat! Contractul de «pace» s'a subscris şi din parte grecească şi din parte turcească. Invoiala: Grecia cea sleită de puteri, sĕ dee Turciei drept despăgubire de rĕsboiu *90 de milioane franci,* şi sĕ-'i lase în stăpânire o fâşie anumită de pămênt la hotarele Tesaliei, faşie pe care cad locurile cele mai însĕmnate din punct de vedere de bătae, care pot fi bine apĕrate şi greu de atacat. Ear' ca pacea sĕ fie şi mai trainică şi vecinătatea chiar prietinească, sĕ obligă şi una şi alta din ţeri a nu mai suferì înlăuntrul lor aţiţări la ură contra celeilalte!..

E aşadar »pace«. O pace însĕ ce pe biata Grecie o umileşte de ţi-se face milă de ea! Ca sĕ capete împrumut se plătească, a trebuit se-'şi zălogească venitele vămilor, venite drumurilor de fer, a neguţătoriei pe mare, etc. şi sĕ primească sĕ fie *controlată* în mănuirea acestor venite, de către o comişie strĕină, europeană! Afară de ruşinea rĕzboiului, de perderea de bani şi oameni, eată-o pusă şi sub *tutorat,* ca o nevrâştnică:..

In Cuba.

Cum în Cuba sĕ duce rĕsboiu contra stăpânirii spaniole, Statele unite din America de Miază-Noapte, vecine cu Cuba, au, sĕ vede, gând sĕ dee şi ele ajutor, de-o fi lipsă, pentru înlăturarea domniei spaniole.

Puternicele State-unite vor adecă, sĕ atragă şi pe Cuba în legătura lor, ca sĕ fie şi mai puternice, şi aşa caută o pricină pentru a se amesteca în ceartă. Ministrul de externe al Statelor, a poftit la sine pe ambasadorul spaniol şi i-a spus, că rĕsboiul vecin e pentru Statele unite păgubitor, că-'i împedecă comerciul etc., şi că dacă până la sfîrşitul lui Octomvrie nu i-se va pune capĕt (ceea-ce prevede el că nu sĕ poate), *apoi statele unite sĕ vor vedea silite a lua şi din parte-le, ca vecine, mĕsurile de lipsă pentru restabilirea păcii!..* Fireşte aceste «mĕsuri» numai aşa pot fi înţelese, că vor ajuta resculaţilor a alunga de pe preţiosul Ostrov pe Spanioli, c'apoi atunci pacea urmează de sine, ba încă împreunată cu fanfare de bucurie şi alaiu!

Un triumf economic.

Ne bucurăm când putem da poporului nostru tot mai multe vesti de bine despre ce fraţii nostri Români pun la cale şi isprăvesc mai ici mai dincolo, spre înflorirea neamului.

Şi earăşi sûntem în stare a da o bună pildă despre aceea, că într'adevĕr, numai *voinţă* se fie, şi pricepere, şi *mult pot atunci puţini buni împreună!*

Eată, drept dovadă, ce sĕ scrie dela *Făget* despre o frumoasă biruinţă economică a Românilor nostri de acolo:

„*Voeşte şi vei putea*"

In 10 Septemvrie n. s'a ţinut I-a adunare generală a „***Asociaţiunei de Consum din Făget***" şi a decurs în mod frumos spre bucuria noastră a celor din acest giur.

Adunarea, fiind o căldură mare, s'a ţinut sub ceriul liber, în curtea proprie a Asociaţiunei. Un public numĕros a participat la adunare. Şedinţa s'a deschis la 2½ ore p. m. de valorosul ei preşedinte dl protopop Sebastian Olariu, prin o vorbire frumoasă, făcênd istoria întreprinderii şi greutăţile cu care a avut a se lupta.

Dl preşedinte a scos la iveală în vorbirea d-sale de deschidere, că Reuniunea noastră a fost altfel o întreprindere *riscată*, şi eu zic că a fost chiar *cutezată,* deci dacă isbuteşte, cu atât mai mult merită laudă întreprinzătorii! Eată de ce: Ţinutul nostru, al Făgetului, este unul dintre cele mai sterpe şi prin urmare materialiceşte mai sĕrac în întreg Bănatul nostru. Sûnt rari anii, în cari pămêntul sĕ dee atâta roadă, cât sĕ îndestuleasca pe muncitori; şi aşa locuitorii nostri în lungul anului sûnt siliţi a-'şi căuta isvoare de venit pentru ei şi familiile lor pe la fabricile de fer din Nadrag şi Reşiţa, apoi la tăiat şi clădit de stângini prin pădurile erariale din giur.

Intre astfel de stări materiale grele, aşi putea sĕ risic şi eu vorba, că precum Moisă a stors apă din peatră, aşa şi întemeietorii acestui institut, în frunte cu dl protopop Olariu, au scos Asociaţiunea noastră de Consum, în ţinutul acesta sterp, ca din peatră!

A urmat la ordinea zilei raportul directorului executiv, dl Toma F. Haneş, a căruia motto a fost: „*Voiţi sĕ faceţi fericirea unui popor: însufleţi-'i mai întâiu frica lui Dumnezeu, deschideţi-'i istoria, ca sĕ ştie cine a fost, cine este şi ce trebue sĕ fie? creaţi aşezăminte comerciale, creşteţi bărbaţi destoinici pe terenul comercial, prin ceea-ce îi daţi poporului neatîrnarea şi-'l aventaţi la o stare materială înfloritoare!*"

Arată apoi prin cifre cum un popor numai *prin negoţ întins* poate sĕ înflorească şi sĕ crească, şi aceasta earăşi se poate ajunge numai *prin întovărăşire prin Reuniuni,* căci împreunându-ne puterile vom fi în stare a muta şi munţi! Incheie cu aceea, că conducĕtorii Reuniunii, doritori de a da încă avênt intreprinderei, au hotărît înmulţirea capitalului social la 30 000 fl. cuprins în 1200 acţiuni à fl. 25 şi schimbă firma în numele „*Gloria*", *societate comercială pe acţii,* ceea-ce a fost primit de adunare cu însufleţire.

Mai lămurit vor vorbì cifrele ce înşir, şi care ne dau nădejde frumoasă, că societatea noastră »Gloria« va trece din isbândă în isbândă şi pe viitor.

Eată anume, care a fost mişcarea cassei *în anul întâi de lucrare* al Reuniunii:

Intrate: 160.778 fl. 81 cr.

Eşite: 159.654 fl. 11 cr.;

ear' profitul curat a fost: 5.388 fl. 84 cr.

Acest frumos profit curat s'a împărţit în următorul chip:

1. Fondul de reservă . .	539 fl.	88 cr.
2. Remunerarea direcţiunei	1390 »	— »
a comitet. de supravegh.	115 »	— »
3. Personalului din prăvălie . .	87 »	04 »
4. Cond. comerc. şi compt.	110 »	— »
5. Dividenda la acţion. 6%	1291 »	80 »
6. Dotat. extrord. fond. de r.	460 »	12 »
7. Crearea unui Fond pentru ţinerea în stare bună a caselor Societăţii . .	405 »	— »

8. Profit transpus în contul anului viitor . . . . 1000 fl. — »

Aceste cifre în asemĕnare cu capitalul vĕrsat de 21.530 fl., carele s'a cheltuit mai aproape întreg cu zidirea prăvăliei, (17.186 fl.), arată o dobândă dintre cele mai strălucite!

Mai ales dacă vom ținea samă de greutățile începutului acestui nou ram de operațiune, *negețătoria* ce abia a încolțit prin straturile poporului nostru, și dacă vom avea în vedere puterile materiale foarte mărginite ale ținutului nostru, nu ne putem decât felicita, că în ciuda atâtor greutăți, intreprinderea a isbutit așa frumos.

Ear' sfirșiturile acestea frumoase avem sĕ le mulțumim mai ales celor 2 bărbați din fruntea întreprinderii și cari de vre-o 9 ani de zile sûnt sufletul mișcării sănĕtoase *economice* dela noi.

Inainte cu 10 ani nu prea aveam cu ce ne mândri în Făget, ear' azi avem deja 2 institute: unul de credit ear' altul comercial *„Fagețana“* (bancă în înflorire), și *„Gloria“*, cari la olaltă susțin un personal numĕros și inteligent, au înrîurire binefăcĕtoare asupra vieții noastre publice românești în acest ținut.

(După „Tr. P.“)

*

Am dat cu plăcere acest estras și pentru iubiții nostri cetitori. El poate fi o îmbărbătare pentru oamenii doritori de înaintare economică a poporului nostru, ca sĕ nu stee pe loc, sĕ nu desnădĕjduiască, ci *sĕ încerce, sĕ lupte*, sĕ facă tot ce omenește le e cu putință, fiecare după cât îi iartă împregiurările și puterile, și vor vedea că *pot*, și la frumoase sfirșituri vor ajunge.

Instalarea noului protopresbiter gr.-or. al Orăștiei.

Esc. S. Metropolitul Miron Romanul a adresat cu data de Sibiiu 4 Septemvrie v. 1897, către clerul și poporul gr.-or. al tractului Orăștiei un Circular, prin care le aduce la cunoștință că în urma alegerii sĕvĕrșite la 4/16 Iunie a. c., consistorul archidiecesan în în ședința sa plenară dela 7/19 Iulie, a denumit dintre cei aleși, de protopresbiter tractual pe dl *Vasile Domșa*, fost paroch în Toracul-Mic, după care Esc. S'a la 10/22 Aug. l'a promovat, după ritualele bisericești, la demnitatea protopresbiterală, și prin circular îl anunță clerului și poporului din tract, de protopresbiter instituit.

In urma acestui cercular noul protopresbiter și paroch al Orăștiei Dumineca în 7 a l. c. a luat în primire actele archivului protopresbiteral și parochial dela fostul adm. protop. dl Sergiu Medean, ear' în ziua următoare, Nașterea Născătoarei de D-zeu — sa făcut instalarea d-sale în mod sĕrbătoresc în biserica de aici. Cetele de poporeni cari grăbeau către sfântul locaș și de pe a căror fețe sĕ putea ceti de astădată o mai mare atragere către sfântul locaș, era dovadă că biserica vĕduvită acum de doi ani, 'și-a primit mirele seu.

Biserica îndesuită de credincioși. Ochii tuturor sûnt țintiți către noul părinte sufletesc, care cu fața senină pentru prima dată ridică rugăciuni ferbinți pentru neamul și poporul acestei parochii.

Era însoțit de asesorul consistorial P. O, D. Nicolau Ivan, care fiind la Orăștie din alt incident, la ordinul Escelenției Sale Metropolitului, a îndeplinit totodată și actul instalării, asemenea și de P. O. D. R. Furduiu protopresbiter în Câmpeni.

La sfirșitul serviciului divin eșind toți trei înaintea sfântului altar, dl asesor Nicolau Ivan a rostit o vorbire frumoasă și potrivită zilei. In urmă cetind cercularul de mai sus, care a fost primit cu însuflețite strigăte de «sĕ trăiască» la adresa Metropolitului, a predat noului protoprosbiter *cheia bisericei* și *crucea*, cu puterea căreia sĕ poată lupta pentru *„a alunga pe vrășmași bisericei noastre atât vĕzuți cât și nevĕzuti, și a o putea păzì pe ea de toate ispitele vrășmasilor, cari în timpul de față sûnt nenumĕrate“*... Intreite strigăte de «sĕ trăiască» urmară acestei frumoasă vorbiri.

Noul protopresbiter și paroch Vasile Domșa, mișcat de cuvintele dlui asesor și de calda manifestațiune a poporului, a ținut o vorbire foarte instructivă pentru popor, presărată cu citațiuni din sfânta scriptură, și scoțĕnd la iveală: cari sûnt datorințele preotului către popor și cari a poporului față de preot.

Vorbirea dlui protopresbitor-paroch a făcut bună impresiune asupra tuturor.

Incheiată fiind această festivitate, ne-am depărtat cu toți mângăiați din sfânta biserică, și legând multe și bune speranțe de noul protopresbiter-paroch. Terenul e vast, și sĕ nădĕjduim dela activitatea d-sale ca acest teren va produce multe și bune roade în folosul neamului și bisericei noastre. *Ru-Ra.*

NOUTĂȚI

La numĕrul de față alăturăm pentru abonații nostri al doilea premiu literar pentru anul de față: o broșură elegantă, de 48 pagine, cuprinzĕnd poesii, nuvele, schițe, etc. frumoase și plăcute.

Rugăm cu o cale pe domnii cari primesc foaia, sĕ aibă bunătate a ne trimite prețul de abonament cu care ne restează.

*

La temniță. In 20 Sept. n. a plecat din Blaj spre Seghedin tinĕrul *Ioan Simu*, teolog de anul al 4-lea, din Ciufud, pentru-ca sĕ-'și înceapă osânda de 4 luni *temniță de stat*, la cari a fost judecat alăturea cu părintele V. Morariu și învĕțătorul Crucian Simu, de tribunalul din Alba Iulia, pentru că nainte cu vre-o 3 ani, au înființat un cor de țerani în Ciufud, și au cântat „Deșteaptă-te Române.“

*

Pomi de nou înfloriți. Din *Cugir* ni sĕ face cunoscul, că acolo, prin bogatele grădini de pomi ale Cugirenilor, mulți meri și peri au înflorit a doua-oară, dar' mai ales un pĕr într'o grădină, a înflorit așa frumos, că e alb cum era în primăvară!

Ear' în Orăștie, în o grădină, o viță de viie a înflorit! Pe ca jos sûnt strugurii și la vĕrfuri are deja flori nouă!

*

Monument lui Rudolf pe Rătezat. Am amintit despre el. De astă-dată numai o mică revenire la amĕnunte. Monumentul îl plănuiseră domnii dela comitat, sĕ fie ridicat în *anul milenar*, și desvelirea lui a și fost luat între »sĕrbările de mileniu«. Dar' fiind prea cuprinși de alte treburi »millenare«, n'au putut îndeplini planul la timp. S'au făcut acum după un an trecut. Cu toate acestea pe tablă au scris, că, întru aducere aminte că fiiul de craiu a vĕnat acolo în 1892, *„s'a ridicat această tablă de către comitatul Hunedoarei în anul serbării millenare a patriei, 1896.“*

Adecă de dragul »milleniului«, săpăm și în peatră un neadevĕr istoric și-'l declarăm de adevĕr prin mărturia noastră, a tuturor matadorilor comitatului, în frunte cu vre-o trei deputați dietali chiar!.

*

Hymen. Căsătoria dlui *Dr. Enea Draia* advocat în Abrud, cu dșoara *Hortensia Mihaiu*, amabila fiică a marelui proprietar Ioan Mihaiu din Orăștie, s'a sĕvĕrșit Luni în 20 Sept. n. în chip splendid. Au figurat la cununie ca nuni d-nii Dr. Ioan Mihu cu d-na de Orbonaș și dl I. Cirlea not. publ. din Abrud cu d-na, ear' ca preoți cununători Reverendissimii d-ni N. Ivan, asesor consistorial în Sibiiu și V. Domșa, protopresbiterul gr.-or. al Orăștiei. Public foarte mult. Biserica îndesuită de dame și domni. La masa mare ce s'a dat în sala otelului »Széchenyi« au luat parte vre-o 70 de persoane, între cari oaspeți și rude din Abrud, Alba-Iulia, Câmpeni Brașov, Blaj, Sibiiu, Deva, Brad, etc. S'au ținut toaste multe și frumoase, și s'au cetit telegramele de felicitare sosite, ear' după masă a urmat dansul, care a durat până la orele 4 spre zi, în deosebită veselie.

*

Nouă lege despre căsătorie are de gând guvernul român sĕ aducă. Planul e în lucrare, și scopul ei este, sĕ pună stările mai mari desfacerii căsătoriilor, care acum sĕ întêmplă foarte ușor, și, durere, sporesc în chip îngrigitor.

*

Procesul „Foii Poporului“ ce era sĕ se pertracteze Marți în sĕptĕmâna asta, nu s'a pertractat. Acusatorul, părintele Măneguț, și-a retras plra.

*

Noua Palestină. Unul dintre fruntașii străduitori pentru reînvierea unei Palestine jidovești, și-a arătat înaintea unui ziarist polon, părerea asupra acestui lucru în următorul chip. Ei, spune, cari umblă în rêndul colonizării Palestinei cu Jidani, nu au de gând sé pună la cale părăsirea Europei de către Jidani, ci numai din țerile unde ei prea s'au înmulțit încât unul din pricina altuia acuși nu mai pot trăì și s'a născut antisemitism (goană contra lor), de acolo sĕ se mai ducă în noua Palestină. Rotschild-ii au cumpărat deja pămênt de 30 de milioane în Palestina, pe care l'au împopulat cu Jidani și aci Jidanii sĕ dedau la cultivarea de mătasă și de struguri cu care fac bun negoț, încât la mai multe expositii mari ei au fost mult lăudați pentru producțiile lor. Nu vor sĕ facă din Palestina stat de sine stătător, ci pus sub suzeranitatea (paza) Sultanului turcesc. Acel stat va fi asilul de primire al tuturor Jidanilor ce nu s'ar mai simți bine ori siguri în alte state, și acel stat va aduce imperiului turcesc mari foloase prin negoțul seu cu Asia și Europa. Vor zidi un nou Ierusalim pe malul mării.

*

Logodnă. Domnul *Ioan Ionașc*, învĕțător comunal în Vălcele, 'și-a fidanțat de fiitoare soție pe d-șoara *Minodora Gabor*, fica dlui preot Petru Gabor din Certeșul superior. Dorim fericire.

*

Socialiștii din Budapesta s'au ținut de cuvênt, și Dumineca trecută, în ziua sosirei Impĕratului german, au ținut mare întrunire poporală, la care au luat parte vre-o 35 de mii de muncitori, trecênd în mare convoiu prin stradele de frunte ale orașului, cu steaguri și table cu inscripții socialiste. Pe piața lui Calvin și-au ținut adunarea, protestând contra stărilor de azi și cerênd prin vorbiri învăpăiate sĕ sĕ dee vot de alegĕtor tuturor cetățenilor majoreni (vot universal), prin ceea-ce fața dietei s'ar putea schimba ca prin minune, și, negreșit, spre mai bine pentru popoare decât cum azi este ea.

*

O întimpinare. Dl Balász István, postariul dela Hunedoara, ne trimite o întimpinare la cele scrise de dl Dima contra lui în numĕrul trecut al foii noastre. Dl Balázs zice că de apărat nici nu sĕ apără, că nu-'i »hibaș«, ci numai vrea se desmintă știrea ce s'a dat despre dênsul, care e numai o scornitură pentru care va porni doară proces contra dlui Dima.

Dar' însăși scrisoarea dlui Balázs ne lasă sĕ credem și mai tare, că s'a purtat față de dl Dima așa precum s'a spus, pentru-că nici în această întimpinare ce o trimite unei redacțiuni, nu sĕ poate stăpânì sĕ nu isbucnească nervos, zicênd între altele:

...»mai bine i-ar fi dacă și-ar însuși ceva *cunoștință de bunăcuviință*, ori aici ori *în România*, căci ar avea prindere, și atunci cred că nu s'ar fi purtat *atât de fără creștere* precum a făcut'o la oficiul meu«... etc.

Ce va sĕ zică asta, dacă nu o adeverire a celor scrise de dl Dima, că adecă dl Balázs atacă cu gură mare, fără stăpânire, pe cel-ce cade pe gura lui... Zice că nici nu rĕspunde, că doar' nu-'i »hibaș«, și în cât rĕspunde ofensează de nou, și în scris, în public! Scrisoarea trimisă nouĕ e o mărturie tocmai contra d-sale!

***„Curs complet de corespondență comercială“**, pentru școalele de comerciu și pentru particulari*, de *I. C. Panțu*, profesor în Brașov, este titlul unui volum, octav mare, de 16 coale, ce-a aparut zilele acestea de sub tipar. E un op de cel mai mare folos pentru cei ce sĕ ocupă cu comerciul (negoțul), dându-le îndrumări practice în tot ce privește corespondența ce vine naintea unui negețător cu alt negețător și în toate afacerile sale: scrisori de informațiuni, scrisori în afaceri de mărfuri, în afaceri de expediațiune și asigurare, de recomandațiune și credit, în afaceri de cambii, de efecte, cupoane, monede, de plăți ori asigurațiuni, în afaceri de cont curent, de admonițiuni și reproșuri, în caz de faliment, etc. — și la fiecare dă și un model (o mustră) de scrisoare, în toată forma. La urmă esplică, în chip de mic vocabular, cuvintele folosite în limba comercială.

Cartea s'a tipărit cu ajutorul material al institutului de credit »Albina« și sĕ află de vênzare la librăriile românești din Sibiiu, în Brașov la dl I. Ciurcu, etc.

Din istoria unei reuniuni.

In ĕstan s'au împlinit 30 de ani decând în Sibiiu a fost înființată *„Reuniunea sodalilor români“*, care cu timpul a ajuns Reuniunea nu numai a *sodalilor* (caltelor, ajutoarelor) ci și a *măestrilor*, și anume a tuturor măestrilor, de toate felurile, români din Sibiiu, și azi a ajuns a fi o Reuniune pe care măestri români cu mândrie o numesc a lor și sĕ străduesc sĕ o ridice, ba s'au fost avêntat cu ea chiar într'o mare întreprindere negețătorească.

Eată câteva amĕnunte din istoria acestei «Reuniuni», de cari ar trebuì sĕ se întemeeze peste tot locul, prin toate orașele unde avem câte un mănunchiu mai însĕmnat de măestri români.

In anul 1867, dl *Nicolae Cristea*, pe atunci redactor la «Telegraful Român», azi încărunțit asesor consistorial, a avut fericitul gând de a aduna la un loc numĕrul neînsĕmnat al meseriașilor români din Sibiiu, ca în frățască bunăînțelegere sĕ se sfătuiască asupra neajunsurilor, de cari erau cercați și sĕ pună la cale mĕsurile ce sĕ fie în stare a delătura relele. Pentru ducerea la îndeplinire a acestui bun gând al seu, domnul Cristea a aflat inima caldă a măestrilor *Moise Albu*, pantofar și *Ioan Cristea*, compactor, și a 28 sodali din felurite lucrătoare din Sibiiu. După mai multe sfătuiri, acești 30 de meseriași s'au legat a lucra împreună *pentru bunăstarea meseriașului român*, ear' însoțirei lor 'i-au dat numele de *„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu«*. 'I-au făcut statute, care au fost întărite în Aprilie 1867 de guvernul transilvan de pe acele vremuri. Dl Cristea a fost ales de president, și tot president a rĕmas până-ce a împlinit acum 30 de ani, trecênd în acest timp cu «Reuniunea» peste multe clipite de bucurie, și de multe ori și de supĕrare!

La 5 Sept. n. ĕstan, Reuniunea și-a ținut adunarea sa generală, și împlinind 30 de ani de viață, a ținut o adunare mai sĕrbătorească, iubilară, făcêndu-se pe scurt o privire înapoi peste lucrarea dela 1892 până acum.

S'a amintit anume de frumoasa *Expositie industrială*, arangiată de Reuniune la 1892, când Reuniunea a împlinit 25 ani de viață. Mică în felul seu, această expositiune a stors admirațiunea străinilor, ear' pe Români 'i-a umplut de bucurie.

In 1893 apoi, Reuniunea a arangiat un concert, al cărui venit curat s'a dat domnului Ioan Dămian, care mai târziu s'a înscris la conservatorul din Lipsca, ear' azi este așezat la opera din Berlin, unde cinste face neamului românesc!

In anii din urmă membrii mai în vĕrstă ai Reuniunei au plănuit înființarea unei societăți prin care sĕ se poată venì grabnic, în zile inteținitoare, într'ajutor industriașilor mĕrunți cu sume mici pe lângă forme mai puține și mai puțin costisătoare. Ca scopul sĕ se ajungă mai curênd, s'a înființat și un *Consum*, care sta dintr'o *prăvălie de marfă colonială*, care mai târziu a trecut sub altă conducere, și s'a pus pe picior și mai mare sub numele de *„Concordia“* societate comercială pe acțiuni în Sibiiu.

O comisie aleasă pentru cercetarea raportului comitetului și socotelile lui, arată, că socotelile s'au purtat în deplină rînduială.

Din același raport reese, că Reuniunea a destinat deja vre-o 80 fl. ca un fel de fond, ce sĕ crească chiar de pe acum pentru întimpinarea cheltuelilor unei *a doua expositiuni industriale*, peste 5 ani, când Reuniunea va fi împlinit 35 de ani de viață. Banii s'au depus la «Albina» spre creștere.

In această adunare s'a întêmplat și o schimbare în conducerea Reuniunii. Părintele asesor *Cristea*, vrednicul martir al Memorandului, care a condus Reuniunea 30 de ani, s'a rugat de adunare ca, fiind cuprins cu lucrările oficiului seu și înaintat în vĕrstă, sĕ-'l ușureze pe viitor de sarcina de președinte.

Membrul ajutător dl *Victor Tordășianu*, secretar al «Reuniunii», printr'o cuvêntare mai lungă scoate la iveală însĕmnătatea clasei a măestrilor, pentru a cărei creare dacă a ostenit cineva, apoi acela este fără îndoială întâiul președinte, Părintele Cristea, care s'a îngrijit de înființarea «Reuniunii», cea mai veche Reuniune de acest fel între Români! Eeată cum dela întemeiarea ei până acum, presidentul N. Cristea a stat la bine și la rĕu, în fruntea Reuniunii, ajutat de vrednicul vicepresident, Nicolae Simtion, tipograf. Drept aceea, cuvinese ca Reuniunea sĕ-'și arete în fel vrednic recunoștința sa față de acești doi stîlpi ai ei, ceea-ce o va face de va alege pe dl N. Cristea, de *president de onoare*, ear' pe dl N. Simtion, de membru onorar al Reuniunii. Adunarea cu mare însuflețire proclamă pe dl N. Cristea de president onorar și pe dl Simtion de membru onorar.

Trecêndu-se după acestea așadară la alegerea noului comitet, s'au ales: President: *Victor Tordășianu*, funcționar consistorial; vice-preș.: *Ioan Ganea*, măestru cojocar; notar: George Poponea, sodal tipograf; cassar: Florea Crucița, măestru croitor; controlor: Ioan Roșca măestru pantofar; bibliotecar: George Mocian, sodal tipograf, și 8 membri în comitet.

Avem bune nădejdi, că Reuniunea, sub noua conducere, cunoscênd hărnicia și dragostea de muncă desinteresată a d-lui Tordășianu, va urma pe drumul croit și va ajunge la o înflorire, care sĕ ne facă și mai mari bucurii, ca cele de până acum. Sĕ le ajute Dumnezeu.

POSTA REDACȚIEI.

D-lui *„Seca“*. Rugăm sĕ fii încă cu nițică îngăduință. Domnii arangeri ai acelei petreceri, date în ***Hondol***, d r' în favorul bisericii din ***Certeșul-desus***, noi sperăm că vor da sigur samă despre venitul petrecerii și profitul ei curat, numai nu s'or fi grăbit cu ea.

D-lui *I. V. I.* în *H.* Articolul e prea teoretic și fără o țintă anumită, un fir roșu, cum sĕ zice. Ai putea însĕ face bune servicii luându-'ți teme direct din popor: observi o scădere ori o trebuință a lui, pe aceasta ți-o alegi drept temă de desbatere; cauți prin ce mijloace scăderea ar putea fi înlăturată ori trebuința împlinită, și grupându-le frumos, poți da articli folositori. Ia-ți și un anonim.

D-lui *P. G.* preot în *C. s.* Cei 50 cr. trimiși drept „taxă de publicare“ i-am trecut la abonamentul D-Voastre, pentru publicarea însăși neprimind plată. Salutări și doriri de bine!

D-lui *I. B.* în *C.* Regretăm, dar' nu mai păstrăm manuscrisul.

Ce nu știm face.

Cum sĕ respirăm. — Cum sĕ bem. — Cum sĕ dormim. — Cum sĕ umblăm.

A trăì în înțelesul de toate zilele al cuvêntului, adecă a ști sĕ trăești cu judecată, după adevĕratele legi firești, ar trebuì sĕ fie temelia. științei omenești. Și totuși nu e lucru, pe care sĕ-'l știm — mai rĕu!

Vom dovedì aceasta învĕțând pe cei mai mulți următoarele:

Patru lucruri fundamentale sûnt pe care mai ales, noi nu le știm face. Aceste lucruri sûnt: *a respira* (rĕsufla), *a dormi, a bea, a umbla.*

A rĕsufla e lucru însĕmnat, și cei mai mulți din noi nu știm rĕsufla. Rĕsuflăm pe gură. Asta e greșală mare. Trebue sĕ ne învĕțăm a rĕsufla pe nas. Nările întortochiate, căptușite cu vase mici de sânge, apoi cu pĕr, sûnt făcute anume ca sĕ oprească în cale pulberea plină de microbi ce se află în aerul ce respirăm (rĕsuflăm). Dacă rĕsuflăm pe gură, acești microbi întră prin gât în plămânile noastre.

«Nările, a zis doctorul Galtier-Boissière, sûnt anticamera (tinda) plămânilor și le slugește, iarna, de încălzitor. In loc sĕ înghițim pe gură aer rece, căpătăm prin nas aer încălzit.

Uitați-vĕ la oamenii cari aleargă după o căruță; toți au gura căscată și cu mânile bălăngănind, *în loc sĕ strîngă buzele și sĕ lipească coatele de corp când fug,* căci așa nu sĕ vor ostenì cât abia sĕ mai sufle, precum așa o pățesc.

*

Credeți apoi că oamenii ce fug osteniți la vasul cu apă ori la cel cu beutură, știu sĕ bee? Nu. Omul însĕtat nu știe sĕ bea!

După ce cere vre-o beutură cât de rece, o înghite dintr'odată, și astfel pregătesc o sudoare îmbelșugată sau o aprindere de plămâni. Urmarea este pregătirea pentru viitor a «lărgirilor de stomach» boale care sûnt lucru cumplit.

Trebue sĕ bem câte puțin și sĕ luăm beutura stâmpĕrată, nu rece, în gură. Beutura stâmpĕrată nu strică, dar' sĕ nu bem nici decât multă beutură gazoasă ori beuturi din sticlele cu ghiață în ele. Cea mai bună formulă pentru beut este «*puțin dar' des*».

*

Cei cari nu vor sĕ se supuie regulelor igienice (pentru grijea sănĕtății) vor zice:

— Ne spui istorii, care ne fac sĕ dormim de-a'npicioarele

Bieților! Dar' voi nu știți *durmì* nici culcați!

Sĕ nu mai vorbim de neregula ce domnește în ceasurile de culcare și deșteptare. Mulți se culcă repede după mâncare și asttel își împedecă mistuirea. Ce turburare! Ce de vise urîte! Când se deșteaptă: greutate, crampe... Nu s'au purtat cum trebue cu stomacul.

Și încă bine de cei cari nu s'au învĕlit cu haine de noapte cu totul nepotrivite cu trebuințele de respirație ale pielei.

Iacă-'i lângă patul, făcut de cele mai multe ori la întêmplare și garnisit după regulele cele mai rele. Perdelele grele și pufurile sûnt bucuria microbilor. Ii vezi că astupă bine găurile dela sobă sĕ nu cumva sĕ între aerul, își pun tichii pe cap, își vîră capul în perne de fulgi, pe când perina de pĕr e mai bună! (Intre acestea pĕrul de cal e cel mai bun).

Insfîrșit s'a culcat omul și eată că nu știe sĕ doarmă! S'a culcat rĕu, stâlcit, cocoșat, adus. N'a știut sĕ se obicĭnuiască sĕ doarmă orizontal, cu capul puțin sus, cu genunchile neindoite.

Omul trebue învĕțat de timpuriu sĕ doarmă cum trebue.

Obiceiul de a lăsa în odae lampa ori veghia aprinsă, e foarte rĕu, căci mistue oxigen în paguba celui care doarme. Afară de asta ele lasă gazuri și mai cu seamă razele lor străbat prin pleoape de nu lasă ochii sĕ se odichnească bine.

*

Jalnic lucru e sĕ vezi pe oameni *umblând:* unii treapădă în loc, alții umblă cu picioarele băț, alții fac pașii prea mari.

Când e vorba de femei e și mai rĕu. Picioarele le sûnt strînse, căci ghetele le sûnt mai mici decât ele.

Și cu toate acestea nu e deprindere mai sănĕtoasă decât mișcarea, umbletul, ba e chiar ceva plăcut vederii o persoană care umblă bine. Dar' cine ne învață sĕ umblăm?

Toate acestea nu trebue sĕ ne întristeze. Nu putem ști decât ce am învĕțat. In afară de aceasta trăim și fără a ști sĕ rĕsuflăm, sĕ dormim sau sĕ umblăm, și multe altele. Viața omului e scurtă une-ori, bine înțĕles, din pricina aceasta, dar' de oare-ce nu știm ce pierdem, nu ne prea ocupăm de aceasta. Mergem înainte cum putem până la groapă.

Cu toate acestea poate că din cele ce spusei reese puțină filosofie practică. Inainte de a învĕța în atâtea școli, atâtea lucruri care ne slugesc la puțin, n'ar fi bine sĕ începem cu aceste lucruri simple, și așa de lipsă?... Aceasta o tot cer igieniștii. Lumea însĕ nu-'i prea ascultă.

CALINDARUL SĔPTĔMÂNEI

Zilele	Călindarul vechiu	Călindarul nou
Dumin.	Înălț. S. †, toate ale Serbătoarei.	
Dum.	14 (†) In. S. †	26 Ciprian
Luni	15 Nichita Rom.	27 Cosma
Marți	16 M. Eufemia	28 Venceslav
Merc.	17 M. Sofia	29 Mihail
Joi	18 C. Eumenie	30 Ieronim
Vineri	19 M. Trofim	1 Oct. Rem.
Sâmb.	20 M. Eustatie	2 Leodgar

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu.**

Sz. 1089—1897 (264) 1—1
bvghtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a dévai kir. járásbiróságnak 1896. évi 9687 számu végzése folytán Dr. Böck Arnold szászvárosi ügyvéd által képviselt Lozsád és Videke községi hitel szövetkezet végrehajtó javára Solea Aron és Okolisan Aron végrehajtást szenvedettek ellen 100 frt tőke és járulékai erejéig elrendelt 1896. évi november hó 25. napján foganatositott kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 414 frtra becsült gabona, takarmány, cséplőgép, egy rosta, egy ló utani szekér, egy ló és két ökörből álló ingóságok a 100 frt tőke ennek 1896. junius hó 9-töl járó 6% hamata és eddig összesen 69 frt 35 krt tevő költségeknek felhajtására a korábbi és későbbi foglalatók javára is nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a dévai kir. jbnak 7095/1897 sz. kiküldését rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis Tompan alperesek hazánál leendő eszközlésére **1897. év oktober hó 2-ik napjának délután 3 órája** hátáridőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Déván, 1897. évi szeptember hó 18. napján.

Rubner Antal,
kir. bir. végrehajtó.

Sĕ caută un scriitor

în cancelarie advocațială.

Un tinĕr român poate afla dela 16 Octomvrie n. a. c. aplicare ca scriitor în cancelaria advocațială a subscrisului.

Dr. Vasile Fodor,
advocat în Abrud.

(262) 1—2

Baie de aburi, basen și vane, în Orăștie

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Cu finea lui Septemvrie a. c. va fi terminat localul nou zidit de BAIE de ABURI, BASEN și VANE, și pus la dispositiunea onoratului public.

Încălzire centrală!
Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare curățenie!
Arangiament pentru toate trebuințele!
Prețuri ieftine!

Eată avantagiile acestei băi! — Sĕ face mai departe cunoscut, că în baie sĕ va întrebuința *numai apă de rîu strecurată!*

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginei, *sûnt făcute din aramă roșie.*

Fiecare vană e provĕzută și cu un **douche.**

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . . .	5 fl. — cr.
« « 12 băi de vană . . .	4 fl. — cr.
O baie singuratică de abur	— « 50 cr.
« « de vană	— « 40 cr.

În fiecare Duminecă baie comună de basen, à 25 cr. de persoană.

Abonamente sĕ primesc deja de pe acum ca prenotare, ***în însuși localul băii (Strada Ferăriei 8.)*** apoi în ***tipografia fraților Schuller*** și în prăvălia d-lui ***F. F. Widmann.***

Timpul precis de deschidere a băii și împărțirea oarelor, se va face cunoscută la timpul seu.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta a onora baia mea prin întrebuințare numĕroasă.

Cu toată stima:

(263) 1—26

S. BIRTHLER.

„ARDELEANA"

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3,000.000. (196) 18—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) **acordă împrumuturi** cu interese de **8%**;
2) **primește depuneri,** dela particulari cu **5** și cu **5½**, ear' dela corporațiuni culturale cu **6%**;
3) **cumpĕră și vinde realitĕți;**
4) **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5) **arĕndează și exarĕndează realităților;**
6) **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7) **mijlocește operațiuni,** specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68 1897.

Ori-ce afacere se poate resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Iunie 1897.

Direcțiunea.

„MINERVA" institut tipografic în Orăștie.